

Doel van de procedure: Beschrijving pedagogisch beleid SKZ

Proceseigenaar: MT

Uitgiftedatum:

01-07-2021

Aantal blz.: 15

Versie:

3

Pedagogisch beleidsplan (0 – 4) van SKZ

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	blz 3
2	De pedagogische visie en doelstelling van SKZ.....	blz 4
3	De pedagogische doelen nader uitgewerkt.....	blz 5
4	Samenwerking met ouders, school en andere betrokkenen.....	blz 11
5	Borging van beleid en aandacht voor kwaliteit.....	blz 13
6	Beleid Voorschoolse Educatie.....	Blz 14

Om de leesbaarheid te bevorderen bedoelen we overal waar we voor pedagogisch medewerker *zij* en *haar* schrijven, ook *hij*, *hem* en *zijn*. En overal waar we schrijven over *ouders(s)*, bedoelen we *ouders(s)* en *verzorgers(s)*.

1. Inleiding

Voor u ligt het pedagogisch beleidsplan van de dagopvang- en peuteropvanggroepen van Stichting Kinderopvang Zoeterwoude (SKZ). Het is geschreven in samenwerking met de pedagogisch medewerkers, de clustermanagers, de directie, de RvT en de oudercommissie van SKZ. Het plan wordt regelmatig onderworpen aan evaluatie en toetsing met de pedagogisch medewerkers en de oudercommissie, en wordt dan zo nodig bijgesteld.

SKZ draagt mede verantwoordelijkheid voor de opvoeding en verzorging van kinderen die door hun ouders aan haar zorg worden toevertrouwd. Om deze verantwoordelijkheid te kunnen dragen, moeten wij werken vanuit een onderbouwde visie op de ontwikkeling van kinderen en de rol daarin van alle medewerkers van het kinderdagverblijf/peuteropvang.

Het pedagogisch beleidsplan heeft vier functies:

- Het geeft richtlijnen voor het handelen van de pedagogisch medewerkers in de dagelijkse praktijk met kinderen en ouders.
- Het geeft richtlijnen voor controle en evaluatie.
- Het dient als communicatiemiddel naar ouders, medewerkers, kinderen en externe instanties. Er kan een dialoog ontstaan over de inhoud van het beleidsplan.
- Het vormt de basis voor een dynamisch proces van “continu verbeteren van het pedagogisch handelen”.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 leest u welke pedagogische doelen wij nastreven en welke interactievaardigheden kenmerkend zijn voor ons handelen. In hoofdstuk 3 worden deze doelen en vaardigheden nader uitgewerkt, waarna we in hoofdstuk 4 uiteenzetten hoe wij samenwerken met ouders, de school en andere belangrijke betrokkenen bij het kind. In hoofdstuk 5 maken we duidelijk hoe we ons beleid borgen en hoe we voortdurende aandacht besteden aan de kwaliteit van onze opvang. De wijze waarop wij de Voorschoolse Educatie vormgeven, en tegemoet komen aan kinderen met een extra behoefte aan ondersteuning in de (taal/spraak-)ontwikkeling, leest u in hoofdstuk 6.

2. De pedagogische visie en doelstelling van SKZ

Onze visie:

Het is belangrijk dat een kind uitgroeit tot een mens die zelf keuzes kan maken, die een eigen mening heeft en die op kan komen voor zichzelf.

Het is belangrijk dat een kind eerlijk is en respect heeft voor zichzelf en voor anderen en de omgeving waarin hij leeft.

Doelstelling:

Op basis van onze visie streven wij de volgende algemeen pedagogische doelstelling na:

We bieden kinderen de mogelijkheid zich individueel en in groepsverband, in alle aspecten van hun ontwikkeling, te ontplooiën, met deskundige begeleiding en ondersteuning, in een warme, veilige omgeving die speciaal voor hen is ingericht.

Om dit doel te bereiken zijn de onderstaande vier pedagogische doelen richtinggevend voor ons handelen, tezamen met het Pedagogisch kader kindercentra 0-4¹ en de zes interactievaardigheden waarvan bewezen is dat zij samenhangen met het welbevinden en de ontwikkeling van kinderen.

Pedagogische doelen

De vier pedagogische doelen zijn afkomstig uit de Wet IKK² en opgesteld door prof. dr. Marianne Riksen Walraven. Ze behelzen:

- A. het bieden van emotionele en fysieke veiligheid,
- B. het bevorderen van persoonlijke competenties,
- C. het bevorderen van sociale competenties,
- D. de overdracht van waarden en normen.

Interactievaardigheden

De zes interactievaardigheden bestaan uit:

- sensitieve responsiviteit,
- respect voor autonomie,
- structureren en grenzen stellen,
- praten en uitleggen,
- ontwikkelingsstimulering, en
- het begeleiden van interacties.

Deze interactievaardigheden zijn mede door professor Riksen Walraven geïntroduceerd en worden beschreven in de NCKO-kwaliteitsmonitor³

---

¹ Pedagogisch kader kindercentra, Singer E en Kleerekoper 2009, Utrecht, in opdracht van Bureau Kwaliteit Kinderopvang/Landelijke pedagogenplatform.

² Wet Innovatie Kwaliteit Kinderopvang van kracht per 1 januari 2018.

³ Kwaliteitsmonitor van het Nederlands Consortium Onderzoek Kinderopvang verspreid door Bureau Kwaliteit Kinderopvang.

3. De vier pedagogische doelen uitgewerkt

A. Het bieden van emotionele en fysieke veiligheid

Een kind kan zich alleen ontwikkelen als het zich veilig en geborgen voelt. Dat betekent dat onze pedagogisch medewerkers in hun omgang met een kind een hoge mate van betrokkenheid en voorspelbaarheid tonen, aandacht, warmte en affectie geven en het kind steun bieden wanneer het hen nodig heeft. Zij nemen het kind serieus door zich in hem/haar, zijn/haar leefwereld en ontwikkelingsfase te verdiepen en goed te kijken wat hij/zij nodig heeft.

Interactie

Er zijn twee interactievaardigheden die bij het bieden van fysieke en emotionele veiligheid voor ons centraal staan. Dat zijn sensitieve responsiviteit en structureren en grenzen stellen.

Sensitieve responsiviteit

Hiermee bedoelen we dat de pedagogisch medewerker oog heeft voor de initiatieven en signalen die een kind afgeeft. Bijvoorbeeld wanneer een kind zich niet lekker voelt, behoefte heeft aan contact of een andere vorm van emotionele ondersteuning. Vervolgens probeert ze deze signalen juist te interpreteren en er tijdig en adequaat op te reageren. Dit doet de pedagogisch medewerker door:

- goed te kijken naar het kind en proberen te begrijpen en te verwoorden wat het bedoelt en daar vervolgens met de juiste actie op aan te sluiten;
- de emoties en gevoelens van kinderen te verwoorden;
- te benoemen wat zij doet en ziet of wat zij gaat doen, zodat kinderen weten wat er gebeurt of komen gaat;
- te spreken op een vriendelijke toon en het kind bij de naam te noemen;
- ervoor te zorgen dat er voor elk kind elke dag momenten zijn van exclusief persoonlijk contact;
- aandacht te hebben voor wat kinderen goed doen en daar iets aardigs over te zeggen, zodat zij het idee krijgen "Ik ben oké, ik mag er zijn".

Structureren en grenzen stellen

Hiermee bedoelen we dat kinderen zich veilig voelen als ze weten wat er van hen wordt verwacht en erop wordt toegezien dat iedereen zich aan de regels houdt. Dit doet de pedagogisch medewerker door:

- een aantal duidelijke regels op te stellen - niet te veel (waardoor het kind geremd wordt in zijn ontwikkeling) en niet te weinig (waardoor het weinig houvast heeft);
- het kind (passend bij zijn leeftijd) uit te leggen waarom de regels en afspraken er zijn;
- gewenst gedrag te benoemen en aandacht te hebben voor en complimenten te geven aan positief gedrag;
- erop toe te zien dat regels en afspraken nageleefd worden en kinderen aan te spreken op hun gedrag als ze de regels vergeten of overtreden;
- de volgorde te benoemen van de activiteiten (wat gaan we eerst doen en wat daarna).

Methode Emmi Pikler voor baby's

Omdat de eerste levensjaren van groot belang zijn voor de ontwikkeling van een kind hechten wij aan een hoge pedagogische kwaliteit op de groepen. Zeker ook in de babygroepen omdat er geen andere levensfase dan de babyfase is waarin er zoveel cruciale verbindingen worden gelegd tussen de hersenen. Als ouders, verzorgers en pedagogisch medewerkers goed inspelen op de behoefte van baby's naar contact en voorspelbaarheid kan een kind zich veilige hechten en ontwikkelt het een basisvertrouwen waar het de rest van zijn leven van profiteert. Omdat het opvoeden van baby's om een specifieke benadering gaat, hebben wij gekozen voor de methode van Emmi Pikler, kinderarts en pedagoog. Werken volgens de uitgangspunten van Emmi Pikler betekent dat het kind met zijn eigen ritme van eten, slapen en spelen centraal staat, er veel aandacht is voor vrij kunnen bewegen en het opbouwen van een liefdevolle relatie met de pedagogisch medewerker. Meer informatie over het werken met Pikler vindt u in ons pedagogisch werkplan.

Mentorschap

Om het welbevinden en de ontwikkeling van het kind goed te volgen, heeft elk kind zijn eigen mentor. De mentor volgt de ontwikkeling van 'haar' kinderen via een kindvolgsysteem en onderhoudt hierover contact met de ouders. Voor de 0- tot 4-jarigen doet de mentor dit aan de hand van het digitale Edumaps (ontwikkelingsvolgmodel). Ook voor andere zaken is de mentor een vast aanspreekpunt voor ouders.

Vaste groepen, vaste gezichten en zorgvuldige wenprocedure

Vaste groepen, vaste gezichten en roosters

SKZ kiest voornamelijk voor horizontale groepen (groepen met kinderen van gelijke leeftijd), omdat we ervan overtuigd zijn dat er dan meer rust en veiligheid in de groep is. We hechten aan vaste medewerkers en stabiele (stam)groepen, omdat dit het vertrouwen en het gevoel van veiligheid bij de kinderen bevordert. De pedagogisch medewerkers en de kinderen leren elkaar dan goed kennen en er is meer gelegenheid om een hechte relatie met elkaar aan te gaan. Bovendien krijgen de kinderen onderling ook de gelegenheid elkaar te leren kennen en op elkaars aanwezigheid te kunnen rekenen.

Roosters

Bij SKZ werken we volgens eenduidige regels. Dat betekent dat de pedagogisch medewerkers volgens een basisrooster werken.

Bij vakantie of langdurige ziekten nemen wij de volgende stappen om te emotionele veiligheid en stabiliteit van het kind te waarborgen:

- Wij werken met een vaste invalpool
- Wij checken de leidster/kindratio
- Wij checken of collega's willen ruilen/extra willen werken
- Wij werken met vaste uitzendkrachten
- Wij werken met vaste ZZp ers
- Als wij de kwaliteit niet kunnen waarborgen zullen wij de groep sluiten

Voor het aantal medewerkers¹ per aantal kinderen houden wij ons aan de door wet opgelegde beroepskracht-kindratio (BKR). Wij hanteren hierin de richtlijn van het ministerie. Zie www.1ratio.nl. Dit zorgt ervoor dat er nooit te veel kinderen op een groep zitten en dat er altijd voldoende leiding aanwezig is. Van de BKR mag onder voorwaarden worden afgeweken. SKZ gaat hier als volgt mee om:

- Wij kijken af wanneer de kinderen bij (spel)activiteiten de basisgroep verlaten. Dit gebeurt altijd op basis van de behoefte van de kinderen.
- Wij werken met een ouderportaal. Hierin staan de kinderen vermeld die deze dag komen met de tijden van komst en vertrek. Het kan zijn dat er aan het begin en/of het einde van de dag afgeweken wordt van de BKR. De afweging hierin is dat de kinderen op wisselende tijden gebracht en gehaald worden.
- Tijdens pauzetijden van de medewerkers kan er afgeweken worden van de BKR. De afweging is dat er deze tijd minder kinderen wakker zijn en er minder belasting is voor de medewerkers. We komen aan de behoefte van de kinderen tegemoet door rustige activiteiten aan te bieden. Daarnaast zorgen wij voor een rijke speelleeromgeving zodat kinderen vrij zijn om te kiezen waar ze zelf behoefte aan hebben.

We komen op deze momenten aan de behoefte van de kinderen tegemoet door:

- Samen de groepen te openen en te sluiten, zodat er genoeg medewerkers aanwezig zijn.

- Uitdagende en vertrouwde materialen klaar te zetten en/of een gerichte activiteit aan te bieden, zodat de kinderen uitgedaagd worden om te gaan spelen en ontwikkelen. In de pedagogisch werkplannen is te lezen hoe dit per werksoort wordt gedaan.
- Wij zorgen wij voor een rijke speelleeromgeving zodat kinderen vrij zijn om te kiezen waar ze zelf behoefte aan hebben.

Wenperiode

Wanneer een kind nieuw is of overgaat naar een andere groep, besteden we veel aandacht aan het wennen. Hiervoor hebben wij een extern- en een intern wenbeleid opgesteld. Dit beleid is te vinden in ons kwaliteitswerkboek, H 2.10 onder de naam 'wenbeleid'. Ook kunt u erover lezen in het pedagogisch werkplan van iedere locatie.

Vast en herkenbaar dagritme

Iedere groep kent zijn eigen dagindeling: begin van de dag, spelen, eten en eventueel slapen. Er worden op een structurele manier activiteiten aangeboden, die regelmatig worden herhaald. Er zijn vaste gewoonten en rituelen die het gevoel van veiligheid en saamhorigheid vergroten. Op de peutergroepen wordt aan de hand van dagritmekaarten uitgelegd welke activiteiten er gedurende een dagdeel of op een bepaald moment worden aangeboden. Zeker wanneer bij speciale gelegenheden of uitjes van het dagritme wordt afgeweken, biedt dat kinderen extra houvast. De kinderen zijn vrij om aan bepaalde activiteiten mee te doen. Zo nodig zal de pedagogisch medewerker deelname stimuleren.

Vierogenprincipe

Sinds 1 juli 2013 moeten kinderdagverblijven voldoen aan de wettelijke verplichting van het 'vierogenprincipe'. Dit betekent dat er altijd iemand moet kunnen meekijken of meeluisteren. Deze wettelijke verplichting geldt alleen voor de locaties 0 tot 4 jaar en zijn in overleg met de oudercommissies tot stand gekomen. Aan het begin (vanaf 7.00 uur tot 7.30 uur) en het einde van de dag (vanaf 17.00 tot 18.30 uur) worden inlopende ouders, die hun kinderen komen ophalen, als extra ogen beschouwd. In de pauzes zijn er altijd meerdere mensen in het gebouw aanwezig om het vierogenprincipe te waarborgen.

Alle groepsruimtes zijn vanaf de gang of van buiten zichtbaar door gebruik van glas. De verschoonplekken liggen centraal in de groepsruimte. Overal zijn de slaapruides voorzien van een babyfoon. Iedere 10 minuten zijn de pedagogisch medewerkers verplicht om te kijken op de slaapkamers of de kinderen veilig liggen te slapen. Hiervoor is een wekker op de groep die iedere 10 minuten een signaal afgeeft. De andere ruimtes liggen ook zichtbaar en centraal in het gebouw.

Kindvriendelijke inrichting

De ruimtes zijn kindvriendelijk, veilig en uitdagend ingericht en geven structuur aan de kinderen voor de activiteiten die iedere dag terugkeren (eten, slapen, uitzwaaien van de ouders enz.). In de binnenruimte zijn speelhoeken zo gecreëerd, dat de pedagogisch medewerkers een goed overzicht houden op de jonge kinderen en er ruimte is voor zowel rustig als voor wat drukker spel. We hechten aan een opgeruimde en schone omgeving, zowel binnen als buiten. Hiervoor hebben we duidelijke afspraken gemaakt in het schoonmaakbeleid van SKZ.

Het spelmateriaal is uitnodigend en afgestemd op het ontwikkelingsniveau van het kind, biedt veel variatie en afwisseling, en is van goede kwaliteit. De pedagogisch medewerkers creëren rust en ruimte, zodat de kinderen tot spelen komen. Het spelmateriaal wordt met zorg uitgekozen, moet geschikt zijn voor gebruik in de kinderopvang en aansluiten bij de laatste ontwikkelingen.

Ziekteprotocol

SKZ heeft een uitgebreid ziekteprotocol. Hierin staat beschreven hoe te handelen wanneer een kind ziek is. Ouders/verzorgers kunnen dit protocol terugvinden op hun persoonlijke ouderportaal en op de website www.kinderopvangzoetewoude.nl.

B. Het bevorderen van persoonlijke competenties

Een pedagogisch medewerker creëert voorwaarden, zodat ieder kind zich in zijn eigen tempo en op zijn eigen wijze kan ontwikkelen op alle ontwikkelingsgebieden.

Interactie

Om de persoonlijke competenties van kinderen te ontwikkelen staan voor ons - naast andere interactievaardigheden - de volgende drie interactievaardigheden centraal te weten ontwikkelingsstimulering, praten en uitleggen en respect voor autonomie.

Ontwikkelingstimulering

Bij ontwikkelingstimulering vinden we het belangrijk dat de pedagogisch medewerker goed kijkt naar wat het kind kan en wat aansluit bij zijn behoeften en interesses.

De pedagogisch medewerker stimuleert de ontwikkeling door het wekken van belangstelling voor nieuwe activiteiten of materialen en door met kinderen te praten over interessante onderwerpen of problemen. Ook wijst ze op nieuwe mogelijkheden in bestaande activiteiten of materialen, om het kind zo een stapje vooruit te helpen. Hiermee scheppen we een balans tussen vertrouwde herhaling en nieuwe impulsen waardoor we het kind de gelegenheid geven zijn kennis en vaardigheden uit te breiden. De pedagogisch medewerkers stimuleren de ontwikkeling ook door:

- (eenvoudige) vragen voor te leggen, waardoor kinderen worden geprikkeld na te denken en de gelegenheid krijgen om zelf met ideeën en oplossingen te komen;
- gebruik te maken van kansen die zich voordoen tijdens routines en verzorgingsmomenten om ongepland aan de ontwikkeling bij te dragen.

Praten en uitleggen

Hoewel kinderen een natuurlijke aanleg hebben voor taal, is de invloed van de omgeving op de taalontwikkeling groot. Daarom vinden wij het belangrijk dat onze pedagogisch medewerkers zo veel mogelijk situaties benutten en kansen grijpen om in gesprek te gaan met kinderen. Daarbij moedigen zij kinderen aan om veel zelf te praten, gaan door op wat kinderen zeggen, en lezen interactief voor. Verder stimuleren we de medewerkers om alles wat ze (gaan) doen te verwoorden, veel en uitdagende taal te gebruiken en te variëren in woorden, zodat kinderen hun woordenschat uitbreiden en steeds meer begrip krijgen van de wereld om hen heen.

Respect voor autonomie

Respect voor autonomie is respect hebben voor grenzen die kinderen zelf aangeven en respect hebben voor wat kinderen al zelf kunnen. Onze medewerkers vragen zich daarom steeds af of een kind iets alleen kan of echt hulp nodig heeft. Ze laten kinderen zo veel mogelijk zelf proberen en reageren steeds positief op wat zij doen, zodat kinderen zelfvertrouwen krijgen en een positief gevoel over zichzelf. De pedagogisch medewerker respecteert autonomie ook door:

- te benoemen wat ze gaat doen zodat het kind is voorbereid en niet wordt overvallen;
- geduldig te zijn en kinderen de tijd geven;
- ideeën of oplossingen van kinderen te waarderen (bijvoorbeeld als ze vragen of ze blaadjes mogen gebruiken om mee te knutselen);
- kinderen dingen op hun eigen manier te laten doen en hen te waarderen om wie zij zijn;
- ruimte te geven zelf oplossingen te vinden en keuzes te maken (wat doen we het eerst aan, je laarzen of je jas?);
- kinderen niet te dwingen tot deelname aan activiteiten die ze niet prettig of interessant vinden.

Ervarend leren

We geloven in de eigen leerkracht van kinderen. Zij zijn van nature nieuwsgierig en gaan graag op onderzoek uit. Zo verkennen ze hun omgeving en hun eigen (on)mogelijkheden. We geven kinderen de ruimte om te experimenteren, komen tegemoet aan hun bewegingsdrang en proberen hun belangstelling te wekken voor nieuwe dingen, zodat ze net over de grens komen van wat ze al beheersen en een nieuwe stap in hun ontwikkeling kunnen maken.

Spelen is leren

SKZ hecht grote waarde aan spelen voor de ontwikkeling van kinderen. In de eerste plaats omdat spelen en lekker bezig zijn leuk en plezierig is, maar ook omdat kinderen in hun spel hun emoties de baas worden, problemen verwerken en hun energie kwijt kunnen. In het spel doet een kind bovendien belangrijke ervaringen op. Het leert zichzelf kennen, ontwikkelt vaardigheden en interesses die het goed kan gebruiken. Ook krijgt het kind door spelen grip op en begrip van de wereld om zich heen. Door te spelen stimuleert het kind zijn verstandelijke (taal en denken), lichamelijke (fijne en grote motoriek), en sociaal-emotionele ontwikkeling (creativiteit).

Gevarieerd en uitdagend spelmateriaal dat past bij de leeftijd, en fantasie prikkelt

We letten erop dat er op alle groepen steeds voldoende en gevarieerd speelgoed voorhanden is om alle aspecten van de ontwikkeling te stimuleren. Ook vinden we het belangrijk dat er een goede balans is tussen speelgoed waarmee alleen kan worden gespeeld en speelgoed dat uitnodigt tot samenspel met andere kinderen. Het speelgoed moet aantrekkelijk zijn, passen bij de belevingswereld van het kind en ruimte overlaten voor fantasie.

Zo zijn er rammelaars voor de fijne motoriek (oog-handcoördinatie), puzzels en lotto's voor de verstandelijke ontwikkeling en fantasiemateriaal zoals verkleedkleden om de sociaal-emotionele ontwikkeling te stimuleren.

Ons speelgoed komt overigens niet alleen uit de winkel. Met name onze kleine kinderen vinden het heerlijk met allerlei huishoudelijke artikelen bezig te zijn, zoals pannen, lepels, wasknijpers, een oude tas met rommeltjes en lege dozen in allerlei maten. Ook het spelen met water en zand, scheerschuim, steentjes of stokjes kan een kind mateloos boeien en komt ten goede aan de ontwikkeling van de tastzin. Het meeste speelgoed wordt op kindhoogte en overzichtelijk opgeborgen, zodat kinderen zelfstandig de materialen kunnen pakken en opruimen.

Uitdagende omgeving en uitdagende activiteiten

We stimuleren kinderen zo veel mogelijk ervaringen op te doen. We zorgen voor uitdagende en tegelijkertijd veilige binnen- en buitenruimtes, waar van alles te ontdekken valt. Buitenspelen vinden we belangrijk. Buiten hebben kinderen pas echt de ruimte. Ze kunnen er rennen, klauteren, spelen, ruiken, voelen en ervaren wat je beter wel en niet kunt doen. Natuurlijk is er altijd toezicht van een pedagogisch medewerker. Zij maakt altijd per kind de afweging wat het kan en durft (wat zijn de 'risicocompetenties') en leert kinderen zelfstandigheid. Ze helpt ze bijvoorbeeld niet op speeltoestellen klimmen of ervan af, maar leert ze bijvoorbeeld eerst oefenen met traplopen. Daarnaast krijgt het kind duidelijke regels aangeboden. Zo leren kinderen omgaan met risico's, zelfvertrouwen opbouwen en hun eigen grenzen kennen.

Waar mogelijk proberen we geleidelijk op alle locaties de buitenruimtes groen in te richten en natuurbelieving mogelijk te maken.

Begeleiden van spel

De invloed van pedagogisch medewerkers op het speelgedrag van kinderen is groot. Daarom creëren onze medewerkers rust om geconcentreerd speelgedrag te bevorderen. Bijvoorbeeld door vlakbij de kinderen rustig (op de grond) te gaan zitten en gewoon te kijken en te luisteren naar wat er gebeurt. De kinderen weten dan dat de medewerker altijd in de buurt is en dat er altijd een beroep op haar/hem kan worden gedaan, bijvoorbeeld als de situatie te spannend wordt.

Soms speelt de pedagogisch medewerker mee, bijvoorbeeld als een rollenspel doodloopt of als de kinderen een nieuwe spelimpuls nodig hebben om tot verdieping te komen.

Leren is spelen met programma Uk & Puk (0-4 jaar)

Op de groep binnen het kinderdagverblijf en de peuteropvang wordt, als aanvulling op de spontane momenten van ervaren en spelen, gericht aan de ontwikkeling gewerkt. Hierbij maken we gebruik van het programma Uk & Puk. Dit is een totaalprogramma met activiteiten voor drie leeftijdsgroepen die de ontwikkeling van spraak- en taalvaardigheid, sociaal-emotionele vaardigheden, motorische en zintuiglijke vaardigheden stimuleren en de eerste rekenprikkel geven. Er zijn tien thema's ontwikkeld, die aansluiten bij de belevingswereld van baby's, dreumesen en peuters. Uk & Puk maakt gebruik van

de SLO-doelen (Stichting Leerplan Ontwikkeling) en sluit in voorbereidende zin naadloos aan op wat de kinderen gaan leren op de basisschool. Er staat bijvoorbeeld in dat kinderen in aanraking moeten zijn gekomen met cijfers en vormen, maar dat kinderen deze nog niet hoeven te beheersen. Omdat het bij Uk & Puk niet draait om lesjes geven en leren, maar om vrolijk spelen en ontdekken zolang je er zin in hebt, heeft SKZ voor dit programma gekozen. Met de pop Puk, die het speelkameraadje van de kinderen is, beleven de kinderen regelmatig nieuwe avonturen en verhalen en doen zij allerlei (knutsel)activiteiten waarbij niet zozeer het product maar veeleer het proces er toe doet. Uk & Puk is een hulpmiddel. Als kinderen zelf initiatieven of voorkeuren hebben, of als er zich spontane leermomenten voordoen zoals de geboorte van een baby of een opengebroken weg, wordt daar uiteraard op aangesloten.

C. Het bevorderen van sociale competenties

Een pedagogisch medewerker creëert situaties en begeleidt momenten, zodat ieder kind zijn eigen rol en plaats ontdekt binnen de groep en sociale vaardigheden leert in zijn contacten met anderen kinderen.

Interactie

Omdat de groep bij uitstek kinderen de mogelijkheid biedt om sociale vaardigheden te oefenen staat naast structuren en grenzen stellen (pagina 4) de interactievaardigheid: *'het begeleiden en bevorderen van interacties tussen kinderen'* centraal. De pedagogisch medewerker bevordert interacties door:

- Bewust momenten te creëren of aan te grijpen om kinderen met elkaar te verbinden en zelf een stapje terug te doen. Bijvoorbeeld door kinderen uit te nodigen een ander te troosten of iets uit te leggen.
- Beurten te beschermen en beurten door te spelen.
- Positieve interacties op te merken en te waarderen en negatieve interacties, zoals ruzie in goede banen te leiden.

Het is voor de ontwikkeling van kinderen goed dat ze in aanraking komen met leeftijdsgenootjes. Ze beleven, zelfs bij de baby's zien we dat al (!), veel plezier aan elkaars aanwezigheid. Bovendien oefenen ze met elkaar om te gaan, samen te spelen, voor zichzelf op te komen of aardig voor een ander te zijn. Kinderen doen daarbij positieve en negatieve ervaringen op.

Onze medewerkers zijn erop gespitst positieve interacties tussen kinderen onderling te bevorderen, op te merken en er positief op te reageren. Bijvoorbeeld wanneer ze fijn samen spelen. Wanneer kinderen negatieve interacties met elkaar hebben, begeleidt de medewerker het conflict met het doel ze weer zelf op weg te helpen. Ze bespreekt wat er gebeurde en zoekt samen met de kinderen naar een oplossing. Zonodig doet ze voor hoe je op een positieve manier met elkaar kunt omgaan. Kinderen die positieve ervaringen opdoen in sociale omgang met kinderen, ontwikkelen zelfvertrouwen, sociale competentie en een groter inlevingsvermogen.

SKZ creëert vaste groepen met een positief groepsklimaat, waardoor de kinderen de kans krijgen om hechte relaties met elkaar op te bouwen. Door samen te eten, feest te vieren, te zingen en te dansen, en met plezierige gewoontes zoals samen in de bolderkar, wordt het groepsgevoel in de peuterleeftijd heel hecht en ontstaat er saamhorigheid die bijdraagt aan het gevoel van welbevinden van onze kinderen.

D. Overdracht van waarden en normen

De wereld van kinderen wordt groter naarmate ze opgroeien. Om hen te helpen actief deel te nemen aan onze samenleving vinden wij het belangrijk dat kinderen van jongs af aan kennismaken met een aantal algemeen aanvaarde waarden en normen. Daarbij gaat het vaak om wat we met elkaar eigenlijk heel vanzelfsprekend vinden, zoals iemand begroeten als je binnenkomt, een eigen mening hebben, respect hebben voor elkaar en de omgeving om ons heen.

Daarom begeleidt en creëert de pedagogisch medewerker situaties en momenten, zodat iedereen respectvol met elkaar en de omringende wereld leert om te gaan. Dit doet zij door bewust stil te staan

bij de omgangsvormen, haar voorbeeldgedrag maar ook door bewust te worden van haar eigen normen (eigen opvoeding) in de professionele werkomgeving.

Respectvolle communicatie

Waarden en normen overdragen betekent dat we op respectvolle wijze met de kinderen en elkaar communiceren.

- We gebruiken geen verkleinwoordjes naar kinderen, rare woorden voor dingen waar normale woorden voor bestaan, en spreken de kinderen aan met hun naam (geen 'kwak, kwak', of 'liefje/schatje', etc.)
- We praten niet over elkaar, maar met elkaar.
- We hebben een positieve, respectvolle houding naar iedereen, ongeacht godsdienst, culturele achtergrond of beperking.
- We stigmatiseren niet ('Pietje doet dit altijd', etc.).
- Kinderen leren, naarmate ze ouder worden, te wachten op elkaar, afspraken na te komen en grenzen te respecteren (nee is nee).
- We waarborgen dat ieder kind veilig is en dat niemand wordt buitengesloten of gepest.
- We luisteren naar elkaar, ook bij afwijkende meningen en focussen op wat ons bindt in plaats van wat ons scheidt.
- De mening van kinderen nemen we serieus en we betrekken hen naarmate ze ouder worden steeds meer bij het nemen van beslissingen, bijvoorbeeld over de groepsregels, het activiteitenaanbod, de keuze van nieuw spelmateriaal enzovoort.
- We gaan respectvol om met de natuur en alles wat leeft en bloeit en vertonen milieubewust voorbeeldgedrag.

4. Samenwerking met ouders, school en andere betrokkenen

4.1 Samenwerking met ouders

SKZ hecht veel waarde aan een goede samenwerking met ouders en beschouwt zichzelf als partner in de opvoeding. De opvoeding thuis, die verschilt van kind tot kind, is de verantwoordelijkheid van de ouders/verzorgers en is de basis onder het bestaan van kinderen. We willen hier zo goed mogelijk bij aansluiten.

Wij willen dat ouder ons vertrouwen en dat ouders en medewerkers op een open manier met elkaar communiceren. Afstemming en overleg tussen de ouders en de pedagogisch medewerker schept voor het kind emotionele veiligheid en vertrouwen. We staan open voor vragen, feedback en kritiek van de ouders. We communiceren met onderstaande middelen.

- Een persoonlijke overdracht bij het halen en brengen om de overgang van gezin naar de kinderopvang en andersom zo goed mogelijk te laten verlopen
- Jaarlijkse oudergesprekken waarin de ontwikkeling en het welbevinden van het kind en de wensen van ouders worden besproken. Het Ontwikkelingsvolgmodel (Edumaps) vormt hiervoor de basis.
- Persoonlijke gesprekken op elk moment, indien wenselijk.
- Het beschikbaar stellen van een overdrachtsformulier voor de school.
- Het onderhouden van het digitale 'ouderportaal' waar belangrijke (nieuwe) informatie over activiteiten op staan en waar belangrijke informatie over het kind kan worden uitgewisseld.
- Het per nieuw thema beschikbaar stellen van een digitale ouderfolder Uk & Puk waardoor ouders weten welke activiteiten en woorden worden aangeboden, zodat zij daar desgewenst thuis op kunnen aansluiten.
- Het laten invullen van exitformulieren bij het verlaten van de groep, waardoor we weten wat we goed doen én wat we beter kunnen doen.
- Het tweejaarlijks afnemen van een klanttevredenheidsonderzoek.

Oudercommissie

Conform de Wet kinderopvang is op elke locatie een oudercommissie ingesteld. De oudercommissies hebben adviesrecht ten aanzien van onder andere het pedagogisch beleid, het kwaliteitsbeleid en het voedingsbeleid. De oudercommissies komen minimaal viermaal per jaar bij elkaar.

Klachtenprotocol

SKZ heeft een uitgebreid klachtenprotocol. Hierin staat beschreven hoe te handelen wanneer een ouder een klacht heeft. Ouders kunnen dit protocol terugvinden op hun persoonlijke ouderportaal en op de website www.kinderopvangzoeterwoude.nl.

4.2 Samenwerking met school

Het Ontwikkeling Volg Model (Edumaps)

SKZ heeft er samen met het onderwijs in Zoeterwoude voor gekozen om bij kinderen vanaf binnenkomst tot 6 jaar een kindvolgsysteem toe te passen. Met dit (digitale) kindvolgsysteem kunnen de pedagogisch medewerkers, en later de leerkrachten van de school, de verschillende ontwikkelingsgebieden van ieder kind afzonderlijk volgen. Zo kunnen we voor ieder kind ontwikkelingsgericht activiteiten aanbieden en zo nodig een zorgplan opstellen.

Regelmatig, maar in ieder geval een keer per jaar wordt aan de hand van Edumaps de ontwikkeling van ieder kind gemonitord.

Overdracht van kindgegevens tussen kinderopvang en school

Tijdens het eindgesprek, vlak voor het kind vier jaar wordt, komt de overdracht aan de basisschool aan de orde. Het is voor het welzijn van het kind van belang dat de school informatie heeft over de ontwikkeling, zodat de school hier rekening mee kan houden met het samenstellen van de groepen, en de inzet van eventuele extra begeleiding.

Ook kan het voor de leerkrachten van de basisscholen van belang zijn om extra informatie te hebben over een bepaalde pedagogische aanpak die goed werkt bij een kind, en om informatie te hebben over diens gezondheid en welbevinden.

SKZ heeft afspraken gemaakt met de basisscholen in Zoeterwoude Rijndijk, Zoeterwoude Dorp en Stompwijk over de informatieoverdracht over de kinderen. Het gaat daarbij om informatie die alleen verstrekt wordt als ouders hier schriftelijk hun toestemming voor geven. De informatie bevat gegevens over:

- de ontwikkeling van de kinderen uit Edumaps,
- het gedrag / afstemmen van de pedagogische aanpak,
- de gezondheid,
- het welbevinden van de kinderen.

We maken hierbij onderscheid tussen een “koude” overdracht (d.m.v. doorsturen van formulieren naar de basisschool) bij kinderen waar geen of weinig zorgen over zijn en een “warme” overdracht (d.m.v. mondelinge gesprekken met ouders en de basisschool) bij kinderen die extra aandacht of zorg behoeven.

4.3 Contacten met andere organisaties

Wanneer blijkt dat een kind zich onder- of bovengemiddeld ontwikkelt, of dat er andere bijzonderheden zijn in de ontwikkeling, wordt dit besproken met de pedagogisch coach die aandachtsfunctionaris is voor kinderen die eventuele extra aandacht behoeven.

In overleg met de ouders kunnen er dan extra activiteiten aangeboden worden en een plan van aanpak worden opgesteld. Dit plan wordt regelmatig met ouders en medewerkers geëvalueerd en/of bijgesteld.

Wanneer de aandachtsfunctionaris zich zorgen blijft maken, zal zij de ouders motiveren om externe ondersteuning te zoeken en hen zo nodig helpen bij het leggen van contact met passende instanties.

Deze hulp (in de vorm van advies of extra ondersteuning in de groep) kan ingezet worden op de kinderopvang en/of elders plaatsvinden. SKZ kan ook samen met ouders een ‘Een Gezin Een Plan’-bijeenkomst aanvragen. Dan komen, onder begeleiding van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), alle betrokkenen die iets met het kind en het gezin te maken hebben, bijeen om met de ouders een op elkaar afgestemd ondersteuningsplan te maken. De aandachtsfunctionaris is goed op de hoogte van de sociale kaart en heeft korte lijnen met bijvoorbeeld de professionals van het CJG, logopedisten, de Ambulant Educatieve dienst/Auris (voor taalstoornissen) en het team Integrale Vroeghulp. Wanneer het kind SKZ verlaat, zal dit digitale kindvolgsysteem, na toestemming van de ouders, doorgezet worden naar de school. Zij kunnen dan met hun onderwijsaanbod inspelen op de behoefte van ieder kind afzonderlijk.

Het consultatiebureau van de CJG's in Zoeterwoude en Stompwijk volgt alle kinderen van 0 tot 4 jaar. Voor 2 tot 4-jarigen met taalachterstand, psychosociale of medische problemen kan zij een VVE-indicatie afgeven waarna doorverwijzing plaatsvindt naar één van onze groepen. Een kind met een VVE-indicatie gaat vier keer per week (of minimaal 10 uur per week) naar de peuteropvang, waar onze medewerkers het extra stimuleren in zijn of haar ontwikkeling. De ouders ontvangen een tegemoetkoming in de kosten, zodat er geen financiële belemmeringen zijn.

Meldcode Huiselijk geweld

In de kinderopvang wordt gewerkt met de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Minimaal één keer per jaar wordt tijdens team/werkoverleg aandacht besteed aan elementen van deze Meldcode. Bij vermoedens van kindermishandeling wordt de aandachtsfunctionaris ingeschakeld. Indien er aanleiding voor is, wordt er een melding gedaan bij Veilig Thuis.

Betrokkenheid bij de lokale gemeenschap

SKZ is betrokken bij de lokale gemeenschap. Wij benaderen partners en vice versa om samen te werken aan mogelijkheden om kinderen te stimuleren en uit te dagen. Zo werken we samen met het Sport- en cultuurstimuleringsfonds (om sport en cultuur ook mogelijk te maken voor kinderen van

ouders met een kleine beurs), met lokale sportverenigingen, met de Voorleesexpress (bibliotheek Rijn en Venen) en Jong geleerd thuis gedaan van JES. Samen met partners en ouders zorgen we voor een sterke pedagogische omgeving, waarin kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen

5. Borging van het beleid en aandacht voor kwaliteit

Aandacht voor kwaliteit is vanzelfsprekend als het gaat om zo'n belangrijke taak als kinderopvang. De SKZ besteedt dan ook voortdurend aandacht aan kwaliteit. Natuurlijk voldoen wij aan de kwaliteitseisen die de overheid stelt. Denk aan het werken met gekwalificeerd personeel met zo mogelijk 3F taalniveau en een geldig actueel VOG. Maar we doen meer.

Scholing en intervisie

Elk jaar wordt er een scholingsplan opgesteld over een van de onderwerpen uit het pedagogische beleids- en werkplan. Om het jaar wordt er aandacht besteed aan kindermishandeling en de Meldcode Kindermishandeling via een thema-avond voor het personeel. Daarnaast zorgen wij ervoor dat de medewerkers hun EHBO-vaardigheden en -diploma up to date houden. Naast continue en collectieve scholing biedt SKZ ook mogelijkheden voor individuele scholing.

In de team- en groepsvergaderingen komen de onderwerpen uit het pedagogische werkplan regelmatig aan de orde en worden al of niet bijgesteld als de praktijk daar om vraagt. Ook leren de medewerkers van elkaar door hun interacties met kinderen door middel van begeleide intervisie te bespreken.

In de dagelijkse overdracht die de pedagogisch medewerkers schrijven, worden collega's goed op de hoogte gesteld van wat er zich die dag heeft afgespeeld. Zo ontstaat er een consistente begeleiding van de kinderen.

De Clustermanager bezoekt regelmatig de groepen. Tijdens deze bezoeken observeert zij de medewerkers. Haar bevindingen worden gebruikt tijdens de teamoverleggen en de functioneringsgesprekken met de medewerkers.

Open aanspreekcultuur

In de groepsoverleggen worden medewerkers gestimuleerd tot het geven van feedback. Ook voor de andere medewerkers van SKZ (overhead) is het geven van feedback een aandachtspunt. Hiervoor wordt ruimte geschapen binnen de overleggen, die plaatsvinden op het kantoor. Ook wordt er in de groepsoverleggen uitgebreid stilgestaan bij de samenwerking. Daarnaast is de pedagogisch coach de vertrouwenspersoon binnen de organisatie voor personeelsleden die zorgen hebben over het handelen van een collega. Zij is ook aandachtfunctionaris wat betreft de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. SKZ kent een gedragscode die opgenomen is in het kwaliteitshandboek. In de gedragscode staat dat pedagogisch medewerkers niet mogen oppassen bij klanten van SKZ. Jaarlijks wordt de gedragscode besproken in het groepsoverleg.

Bijscholing in seksueel misbruik en kindermishandeling

SKZ werkt volgens de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Hierover hebben alle medewerkers een bijscholing gehad. De aandachtfunctionaris zorgt voor een actuele Meldcode. Daarnaast wordt hier minimaal 1 keer per jaar tijdens een teamoverleg over gesproken.

Evaluatie van interactievaardigheden

We vinden het belangrijk dat de medewerkers zich positief ontwikkelen en kunnen reflecteren op hun sterke- en te verbeteren punten als het gaat om de kwaliteit van hun pedagogisch handelen. Hiervoor gebruiken we de TINK kijkwijzer interactie en taal en de TINK kijkwijzer Taal. De pedagogisch coach gebruikt Video Interactie Begeleiding om medewerkers te helpen hun interactievaardigheden verder te ontwikkelen.

Klanttevredenheidsonderzoek en kwaliteitsmonitor

Regelmatig doen we een klanttevredenheidsonderzoek. De uitkomsten daarvan bespreken we met de clustermanagers en pedagogisch medewerkers van onze kinderopvang. Bovendien stellen we een plan op om de verbeterpunten uit te voeren.

Daarnaast streven we ernaar om de kwaliteit van onze locaties te meten met de NCKO-kwaliteitsmonitor. We observeren onder meer de ruimte en inrichting, en de speelgoedcollectie.

GGD-controle

Ieder jaar vindt er een GGD-controle plaats. Aan de hand van standaard ijkpunten wordt bekeken of SKZ volgens de afspraken uit het Convenant Kinderopvang⁴ functioneert. Het verslag van deze jaarlijkse inspectie vindt u op onze website. Daarnaast ligt er een gedrukt exemplaar op de locatie ter inzage.

---

⁴ Convenant Kinderopvang is opgesteld door de MO-groep, Boink; belangenvereniging voor ouders en het ministerie van sociale zaken. Het convenant beschrijft de kwaliteit van de kinderopvang

6. Voorschoolse Educatie

Onze peuteropvanggroepen zijn voorzien van een certificaat 'Voorschoolse Educatie' (VE). Het doel van VE is om peuters met een risico op een achterstand in onderwijs- en/ of (taal-)ontwikkeling, beter voor te bereiden op het basisonderwijs. De kracht van onze VE peuteropvanggroepen is dat zowel kinderen mét als kinderen zónder risico op een (taal-)ontwikkelingsachterstand zijn vertegenwoordigd. Door te differentiëren in kleine groepen in onze (activiteiten-)begeleiding, sluiten wij aan bij het niveau en de behoefte van de peuters.

Kinderen met een mogelijk risico op een (taal-)ontwikkelingsachterstand worden door de GGD (consultatiebureau) toegeleid naar de peuteropvang. Vanaf begin/ medio 2020 heeft ieder kind met een indicatie VE recht op 960 uur voorschoolse educatie in anderhalf jaar tijd (vanaf dat het kind 2,5 jaar oud is). Bij onze peuteropvang spelen en leren de kinderen 16 uur per week in 40 'schoolweken', 4 uur ochtenden in de week, behalve de woensdag. Met een korte rekensom ziet het totaal aantal uur aan educatie er als volgt uit: 1,5 jaar x 40 weken x 4 dagen x 4 uur = 960 uur educatie per kind met een indicatie.

Binnen de VE peuteropvang stimuleren wij de ontwikkeling van het jonge kind in het bijzonder op de gebieden taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling. Dit doen wij aan de hand van systematisch terugkerende activiteiten uit het programma Uk & Puk zoals beschreven op pagina 9. Ook richten wij de ruimte in met passend en prikkelend materiaal en komt het thema terug in de speelleeromgeving. Het materiaal wordt overzichtelijk op kindhoogte in open kasten of bakken beschikbaar gesteld, en er is een goede mix van materialen aansluitend bij de genoemde ontwikkelingsgebieden. Hoe het inrichten van de ruimte verder is vormgegeven leest u in het werkplan van uw locatie.

Wij volgen de ontwikkeling van alle kinderen met behulp van het Ontwikkelingsvolgmodel EDUMAPS zoals beschreven in hoofdstuk 4.2 "Samenwerking met school". Voor kinderen met een indicatie wordt Edumaps minimaal 2 keer per jaar ingevuld en er wordt een nulmeting gedaan 6-8 maanden na de start op de peuteropvang. Verder draagt de mentor zorg voor een individueel behandelplan uit Edumaps waarbij gedurende een periode gericht aan doelen gewerkt wordt voor het kind met een indicatie. Ouders worden hiervan op de hoogte gesteld. De mentor is verantwoordelijk voor het evalueren en bijstellen van de doelen per periode en het op de hoogte stellen van de collega's over de werkwijze en attitude. In de kindbespreking (1x per 2 maanden) worden in aanwezigheid van de manager de kinderen met een indicatie besproken, naast een selectie van de kinderen zonder indicatie. De pm'ers houden bij wat en wie er besproken zijn. Wanneer tijdens de kindbespreking (of eerder) blijkt dat er sprake is van zorg, wordt de pedagogisch coach geconsulteerd voor advies. Zij observeert, geeft adviezen aan de pm'ers en maakt waar nodig een plan van aanpak waarin de inbreng van de ouders wordt meegenomen.

Ouders worden betrokken bij de ontwikkeling van hun kind zoals beschreven op pagina 11, ondermeer het sturen van een maandelijks ouderbrief waarin ouders op de hoogte worden gesteld van het thema, de activiteiten en wat de kinderen gaan leren. Daarnaast wordt op de VE locatie maandelijks een thema-activiteit met ouders georganiseerd. Ouders van kinderen met een indicatie worden actief betrokken bij de doelen die opgesteld zijn voor hun kind en wordt gevraagd hier een bijdrage aan te leveren. Het moment van halen en brengen wordt door de pm'ers benut om ouders pro-actief informatie te geven en te vragen.

Wanneer een kind naar het basisonderwijs gaat met 4 jaar wordt na het registreren van de eindmeting in het Edumaps door de mentor een afspraak gemaakt over de overdracht. Indien er sprake is van zorg en/ of een indicatie voor VE wordt altijd een warme overdracht naar school voorgesteld, bij grote voorkeur samen met de ouders. Hierbij worden het ontwikkelingsverloop, de kindkenmerken zoals temperament/ karakter/motivatie en de behoefte aan extra ondersteuning besproken. Indien wenselijk, worden er acties afgesproken om de overgang soepel te laten verlopen.

De kwaliteit van de VE wordt op diverse manieren geëvalueerd:

1. Op groepsniveau door middel van een plan-do-check-act schema gebaseerd op de indicatoren van VE. Hieruit worden per half jaar doelen gekozen om de kwaliteit te verbeteren. Dit schema wordt beheerd en bijgehouden door de pedagogisch coach,
2. Op beleidsniveau tijdens het periodiek terugkerend pedagogisch overleg in aanwezigheid van de beleidsadviseur/pedagogisch coach, de houder en de managers,
3. Jaarlijks met het evalueren van het opleidingsplan en het bijstellen hiervan,
4. Op gemeentelijk niveau met samenwerkende partners zoals het CJG, de bibliotheek, Onderwijs Advies (in Zoeterwoude), Jess Rijnland (in Zoeterwoude), collega's van Vlietkinderen en Dak Kindcentra (Stompwijk) en intern begeleiders of directieleden van samenwerkende scholen.